

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ОКРЕМИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ КАНАДИ

Століттями організація навчання за класичною моделлю «навчальний клас» себе виправдовувала. Доступні на той час технології книжки, чорна дошка, крейда, допомагали організувати навчання у певному місці і у визначений час. У середній школі заняття організуються згідно з віком учнів, а не їх початковою підготовкою чи особистими потребами. У коледжах, ліцеях чи університетах навчання розподіляється згідно з часом і певний обсяг знань одержують усі групи студентів. Навчання за класичною моделлю «навчальний клас» базується на переконанні, або навіть вірі у те, що, якщо група учнів почне навчання у певний момент, вивчатиме певний матеріал за певним розкладом і закінчить через певний час, навчання матиме позитивні результати. Ефективність затрат і засобів забезпечувалась навчанням, яке обмежувало наукові пошуки. Індивідуалізація і персоналізація під час такого навчання не мають можливості розвиватися. На думку професора «Télé-université» Університету Квебека п. Анжелін Мартель (Angéline M. Martel) нині перед освітою постає питання, як довго ще триватиме навчання у класних групах. Тенденція, на її думку, є зрозумілою і орієнтованою на незалежність в просторі (дистанційне навчання) і в часі (асинхронне навчання), тобто навчання за допомогою Інтернету. А навчання у класних приміщеннях незабаром перетвориться на адміністративний артефакт і буде замінене спільним простором, який об'єднає особистостей, однодумців, котрі самі обиратимуть з ким вони хотіли б працювати і взаємодіяти [4].

Освіта, «організована на відстані», існує вже більше сотні років. Таке навчання довгий час було малопомітне в освітній галузі і вважалося освітою другого плану. З початком розвитку навчання «on line», дистанційна освіта відновлює свої позиції.

У більшості країн світу дистанційне навчання стало основним засобом надання доступності знань на великих територіях для об'єднання населення, яке не змогло відвідувати навчальні заклади на місцях, а також для того, щоб ще краще проаналізувати традиційне навчання і помістити того, хто навчається у центрі навчального процесу.

Дати визначення дистанційному навчання завдання не легке. Існує багато різних підходів до визначення дистанційного навчання, але жодне не стало загальноприйнятим. Поняття «дистанційне навчання» було сформульоване такими вченими, як М. Томпсон, М. Мур, А. Кларк, Б. Гольмберг, Дж. Перратон, Д. Шейл і Д. Кіган. Кожен з цих авторів підкреслював окремий аспект цього методу. Дослідники дистанційного навчання виділяють три великі групи визначення цього типу навчання, беручи до уваги фізичну відстань між викладачем та учнем, часову відстань між викладанням і навчанням та враховуючи застосовані технології.

Дослідник Бердж Гольмберг розглядає дистанційне навчання як індивідуальну діяльність студента і стверджує, що одним із завдань дистанційного навчання є допомога студенту досягти повної автономії. Він зосереджується на інтерперсоналізації навчального процесу на відстані, яка була покладена в основу його теорії дидактичної розмови, що належить до загальної категорії теорії комунікацій. Згідно з цією теорією, всі види усної діяльності, які виконують студенти (роздуми вголос, власні висновки та читання подумки) є комунікаційними процесами, які зумовили розвиток специфічних принципів керованої дидактичної розмови. Учений дійшов висновку, що під час використання цих принципів у розробці друкованих матеріалів для дистанційного навчання відбувається змодельована розмова між студентом та автором матеріалів, що підтримує мотивацію студента і робить навчання релевантним до кожного окремого студента [1].

До сучасних теорій дистанційного навчання належать, насамперед, теорія

реінтеграції актів викладання і вивчення Десмонда Кігена, теорії еквівалентності дистанційного навчання Майкла Сімонсона та Дага Шейла, тривимірна теорія дистанційного навчання Джона Вердьюїна та Томаса Кларка. Десмонд Кіган зробив спробу поєднати більшість визначень і на цій основі сформулював особливості та характеристики дистанційного навчання:

- відстань між викладачем та студентом у просторі, часі або ж у просторі і у часі одночасно;
- сертифікація (визнання) навчальним закладом;
- використання значної кількості технічних засобів;
- використання навчальних програм і матеріалів, навчальні програми курсів дистанційної освіти перед використанням проходять попереднє тестування та апробацію фахівцями-методистами дистанційної освіти;
- двостороння комунікація, що встановлює взаємодію студента та тьютора (персонального викладача) і може бути синхронною або асинхронною;
- можливість очних зустрічей для проведення семінарів, взаємодія студентів один з одним, занять у бібліотеках, проведення лабораторних та практичних сесій;
- індустріальна організація;
- майже повна відсутність постійних навчальних груп упродовж усього навчального процесу [2].

Інформаційно-комунікаційні технології трансформували традиційну роль викладача-тьютора у дистанційному навчанні. Наприклад, у випадку «on-line» навчання, викладач-тьютор будучи вчителем – аніматором, зобов'язаний виконувати роль інструктора, аніматора у середовищі співпрацівників і однодумців, керівника програм і технічного асистента. У ролі інструктора вчитель – аніматор має допомогти студентам пов'язати нові знання з уже набутими, визначити стратегію навчання і шляхи досягнення освітніх цілей. Вчитель – аніматор зобов'язаний надавати студентам інформацію для допомоги їм у навчанні і праці. У ролі аніматора у середовищі співпрацівників і однодумців, вчитель – аніматор має навчити студентів співпрацювати, стимулювати їх активність і знаходити спільне рішення. Виконуючи завдання керівника програм, він створює навчальні програми, планує заняття і вирішує різні адміністративні питання. Окрім цього він має розробити поетапні кроки для надання освітніх послуг, необхідного матеріалу, технічної інформації, а також навчити студентів адекватно використовувати свій час і документальні матеріали, до яких вони мають доступ. І, нарешті, вчитель – аніматор зобов'язаний діяти, як технічний асистент. Отже він має володіти достатніми знаннями у різних галузях, щоб успішно адаптуватися до будь-яких стилів навчання і різних типів студентів [3].

Поява інформатики у канадському суспільстві створила надзвичайне захоплення новими технологіями. Вони стали невід'ємною частиною життя у багатьох галузях: професійній, соціальній, культурній. У галузі освіти про нові інформаційно-комунікаційні технології стали говорити наприкінці 1980-х роках. У цей період мова йшла про аудіоконференції, відео- конференції, використання мультимедійної дошки. Тепер ми говоримо про Інтернет, інтранет, електронну пошту.

Перші спроби дистанційного навчання французькою мовою у Канаді були здійснені з появою Бюро заочних лекцій у 1946 році у провінції Квебек (l'Office des cours par correspondance du Québec). Починаючи з 1950 років Університет Оттави запроваджує дистанційне навчання французькою мовою. У 1972 році були проведені перші заняття Теле-університетом (TÉLUQ). У 1978 році TÉLUQ купує у приватних мовників ефірний час і, у співпраці з Vidéotron (телекомунікаційна компанія Канади, заснована у 1964 році), транслює прямі передачі на Правий Берег Монреаля. Здобувши статус автономного вищого навчального закладу у мережі Університетів Квебека, TÉLUQ пропонує 400 дистанційних курсів і 75 програм, приблизно для 18 000 студентів,. Перші заняття Теле-університету були переважно на друкованих носіях. Студент одержував письмові

завдання, вказівки до роботи, диски, карти, малюнки, газетні тексти, аудіо і відео матеріали. У 1980 роках Університет у повній мірі використовує телебачення, особливо ефір каналу CANAL (тепер Canal Savoir) і експериментує з такими новими технологіями як Télidon. Як зазначав колишній директор Університету П'єр Патрі, TÉLUQ працює у режимі двохсторонніх відеоконференцій між своїми філіями у Монреалі і Квебеку через кабельну мережу. Університет проводить відеоконференції в галузі інтернаціональної співпраці і у напрямку навчання на підприємстві. У 1990 роках Університет використовує весь «арсенал озброєння» засобів інформації: аудіо та відеокасети, дискети, підручники, повідомлення електронною поштою, відеоконференції. Сюди потрібно додати комп'ютерну мережу і комп'ютерні навчальні класи.

У 90-і роки Університет активно впроваджує навчання «on line» (en ligne fr.) і тепер TÉLUQ пропонує 65 % навчальних предметних курсів повністю або частково «on line», створених у системі Moodle. Велика кількість навчальних курсів розроблених у 2011-2012 роках, створена саме у цій системі дистанційного навчання. Навчальні курси розробляються командою викладачів, які працюють на контрактній основі і фахівцями у галузі дистанційного навчання, які працюють на постійній основі.

Останні десять років, завдяки технологічному прогресу, дистанційне навчання стає доступніше, динамічніше і більш інтерактивне. Епоха паперових записів, які пересилалися поштовими переказами незабаром стане історією. Великою перевагою дистанційного навчання є можливість зв'язатися з особою будь-де: вдома, за кордоном, в іншій області. За останні роки стратегія розвитку TÉLUQ була спрямована на оновлення і розширення курсів, програм та розвиток неперервної освіти.

Нині, коли мова йде про неперервну освіту в Канаді, це поняття часто асоціюється з курсами, які чітко відповідають певним потребам користувачів, котрі вже мають роботу. Це короткі навчальні модулі, які створені за потребою, для досягнення дуже конкретних і особливих знань та навичок, і жодний університет Квебека, крім TÉLUQ, не пропонує розробок подібного матеріалу. Навчальні програми TÉLUQ не просто передача знань через засоби масової інформації. Для кожного студента підбирається окремий підхід і метод подачі навчального матеріалу. TÉLUQ розвиваючи неперервну освіту, приділяє увагу, як колективному, так і індивідуальному методу навчання, намагаючись відповідати особливим вимогам міністерства і профспілковим організаціям. Таким чином дистанційна освіта надає можливість навчатися сотням тисяч студентів, особливо професіоналам у медицині і службовцям профспілок з усіх кінців Квебека. З кожним роком збільшується кількість студентів в Університеті, загальний рівень їх підготовки зростає і вимоги до їх професійної підготовки посилюються.

Починаючи з 1999 року Університет Квебека Абітібі Теміскамінг (Université du Québec en Abitibi – Témiscamingue – UQAT) пропонує навчальний курс за допомогою Інтернету для написання сценарію для кіно та телебачення. Більшість студентів, які відвідують цей курс вихідні з Франції, Швейцарії та Канади. Після ознайомлення зі специфікою написання сценарію і кількома основними правилами, студент має виконати серію вправ, які йому допоможуть створити свій власний сценарій. Студент пересилає ці вправи електронною поштою викладачеві щодня, або, в деяких випадках, щотижня. Викладач аналізує кожне виконане завдання і, якщо результат позитивний, студент переходить до наступного етапу.

У 2000 році навчальний курс, створений викладачами та студентами Монктонського Університету у співпраці з викладачами Монреальського Університету та за технічної підтримки фахівців Університету Лаваля, одержав найвищу оцінку у номінації найкращий навчальний курс «on line» за рейтингом журналу «Thot», а також був висунутий на номінацію, як найкращий освітній сайт Інтернету.

Коледж Академії міста Нова-Шотландія пропонує навчання за допомогою Інтернету у галузі безпеки, що складається з двох частин:

1. Інформаційна система про роботу з небезпечними матеріалами (SIMDUT –

système d'information sur les matières dangereuses utilisées au travail);

2. Здоров'я та безпека на робочому місці (SST – santé et sécurité au travail).

Цей дистанційний курс призначений для студентів коледжу і для загальної публіки. Він доповнений підтримкою тьютора, а в кінці кожного розділу студент зобов'язаний відповісти на запитання, щоб перейти до наступного матеріалу.

Наразі навчальні інституції намагаються протистояти феномену фрагментації знань. Студент є користувачем послуг у галузі виховання й освіти і дуже часто навчальні заклади змагаються між собою у пошуку та залученні нових клієнтів і дистанційне навчання одержує більше нових засобів, щоб заохотити, іноді навіть випадкових, клієнтів. Усі моделі дистанційного навчання мають єдину мету – надати, або полегшити доступ до знань якомога більшій кількості осіб, з метою посприяти їм у бажанні здобути освіту, знання. Будь-які методи дистанційного навчання мають спільну ціль – сприяти усім засобам навчання, які наближають знання до особи, що бажає їх отримати. Саме цей аспект вигідно відрізняє дистанційне навчання від традиційного, яке вимагає фізичної присутності викладача і студента і зобов'язує його відвідувати навчальний заклад з метою доступу до знань.

Література:

1. Стефаненко П.В. Теоретические и методические основы дистанционного обучения в высшей школе: Дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Институт педагогики и психологии профессионального образования АПН Украины. – К., 2002. – 478 с.

2. Audet, M., & Lepinay, S. (1999). L'acte d'apprendre : passion ou obligation. A l'ère de la nouvelle économie, de nouveaux besoins en formation émergent. Réseau CEFRIQ, 1(2), mai 1999.

3. Jacquinot, G. 1993. Apprivoiser la distance et supprimer l'absence ? Ou les défis de la formation à distance. Revue française de pédagogie. N° 102, janvier-février-mars, pp. 55-67.

4. Martel, Angéline. 1999. Formation et technologies en Amérique du Nord : carrefour de mise à distance et de proximité pour les langues. Études de linguistique appliquée, Didier Érudition, 113, 13-30.

5. CLIFAD, *Soixante ans de formation à distance au Québec*, Forum québécois de la formation à distance, 14 et 15 novembre 2007, [Електронний ресурс].- Режим доступу <http://www.clifad>.

Стаття має на меті окреслити деякі практичні аспекти дистанційного навчання у навчальних закладах Канади. Автор подає інформацію про освітні заклади Канади, які почали використовувати у своїй практиці дистанційне навчання і про особливості ролі викладача.

Ключові слова: мережа, франкомовний, дистанційне навчання, освітні технології, індивідуалізація, персоналізація, традиційне навчання, фізична та часова відстань, комунікаційні процеси, навчальний процес, автономія. вчитель – аніматор.

Статья имеет целью определить некоторые аспекты дистанционного обучения в учебных учреждениях Канады. Автор дает информацию об учебных учреждениях Канады, которые начали использовать в своей практике дистанционное обучение и особенности роли преподавателя

Ключевые слова: сеть, франкоязычный, дистанционное обучение, образовательные технологии, индивидуализация, персонализация, традиционное обучение, физическое и временное расстояние, коммуникационные процессы, учебный процесс, автономия. учитель - аниматор.

Article aims to outline some of the practical aspects of e-learning in educational institutions in Canada. The author presents information about some Canadian educational institutions that have started to use in their practice a distance learning and the particular role of the teacher.

Keywords: network, francophone, distance learning, educational technology, personalization, traditional education, physical and temporal distance, communication processes, the learning process, autonomy, teacher - animator.